

UNOWOCZEŚNIAMY
rolnictwo i obszary wiejskie

Agencja Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

Zasady przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach WPR 2023-2027 w 2023 roku

*Departament Płatności Bezpośrednich
Stan prawny na 16.03.2023 r.*

Terminy składania wniosku o przyznanie płatności, załączników oraz zmian do wniosku

Wniosek o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w 2023 r. składa się od dnia **15 marca do dnia 15 maja**. Wniosek o przyznanie płatności może być także złożony do dnia **9 czerwca 2023 r.**, jednak za każdy dzień roboczy opóźnienia, licząc od dnia **16 maja 2023 r.**, stosowane będzie zmniejszenie płatności w wysokości 1% należnej kwoty płatności.

Złożenie wniosku po terminie skutkuje wydaniem *Postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania*.

Załączniki do wniosku o przyznanie płatności należy składać w terminie wyznaczonym dla składania wniosków. Złożenie załączników w terminie po dniu **15 maja 2023 r.** do dnia **9 czerwca 2023 r.** skutkuje nałożeniem sankcji terminowych w części dotyczącej załącznika.

Terminy składania wniosku o przyznanie płatności, załączników oraz zmian do wniosku

Zmiany do wniosku o przyznanie płatności (w tym także w zakresie zwierząt) **można składać do dnia 31 maja danego roku**. Ostateczny termin składania zmian do wniosku upływa **w dniu 9 czerwca 2023 r.**, z tym, że złożenie zmiany do wniosku po dniu 31 maja 2023 r. skutkuje pomniejszeniem płatności do powierzchni objętej tą zmianą o 1% za każdy dzień roboczy opóźnienia.

Zmiany do wniosku można złożyć także do 15 września (w 2023 roku wyjątkowo **do 16 października**), w którym został złożony ten wniosek – w przypadku gdy Agencja poinformowała beneficjenta o nieprawidłowościach wykrytych w ramach kontroli administracyjnych lub systemu monitorowania obszarów.

Interwencje w ramach WPR 2023-2027

- 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000**
 - dotychczasowy Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000
- 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000**
 - dotychczasowy Pakiet 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000
- 3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000 - NOWA**
- 4. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych**
 - dotychczas Pakiet 3. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych
- 5. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie**
 - dotychczas Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie
- 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie**
 - dotychczas Pakiet 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie
- 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych – NOWA**

Interwencje w ramach WPR 2023-2027

- ✓ **Interwencja 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000:**
 - Wariant 1.1. Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe,
 - Wariant 1.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla,
 - Wariant 1.3. Murawy,
 - Wariant 1.4. Półnaturalne łąki wilgotne,
 - Wariant 1.5. Półnaturalne łąki świeże,
 - Wariant 1.6.1. Torfowiska – wymogi kluczowe,
 - Wariant 1.6.2. Torfowiska – wymogi kluczowe i uzupełniające,
 - Wariant 1.7. Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyk, krwawodziób i czajka),
 - Wariant 1.8. Ochrona siedlisk lęgowych dubelta i kulika wielkiego,
 - Wariant 1.9. Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki,
 - Wariant 1.10. Ochrona siedlisk lęgowych derkacza;

- ✓ **Interwencja 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000:**
- Wariant 2.1. Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe,
 - Wariant 2.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla,
 - Wariant 2.3. Murawy,
 - Wariant 2.4. Półnaturalne łąki wilgotne,
 - Wariant 2.5. Półnaturalne łąki świeże,
 - Wariant 2.6.1. Torfowiska – wymogi kluczowe,
 - Wariant 2.6.2. Torfowiska – wymogi kluczowe i uzupełniające,
 - Wariant 2.7. Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyc, krwawodziób i czajka),
 - Wariant 2.8. Ochrona siedlisk lęgowych dubelta i kulika wielkiego,
 - Wariant 2.9. Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki,
 - Wariant 2.10. Ochrona siedlisk lęgowych derkacza;

- ✓ **Interwencja 3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000;**
- ✓ **Interwencja 4. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych;**
- ✓ **Interwencja 5. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie:**
 - Wariant 5.1. Uprawa rzadkich gatunków lub odmian roślin,
 - Wariant 5.2. Wytwarzanie materiału siewnego rzadkich gatunków lub odmian roślin;
- ✓ **Interwencja 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie:**
 - Wariant 6.1.1. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mleczne,
 - Wariant 6.1.2. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mięsne,
 - Wariant 6.2.1.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie małopolskie i wielkopolskie),
 - Wariant 6.2.1.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie małopolskie i wielkopolskie),
 - Wariant 6.2.2.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie śląskie),
 - Wariant 6.2.2.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie śląskie),
 - Wariant 6.2.3.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (koniki polskie i huculskie),
 - Wariant 6.2.3.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (koniki polskie i huculskie),

- ✓ **Interwencja 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie (cd):**
 - Wariant 6.2.4.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim),
 - Wariant 6.2.4.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim),
 - Wariant 6.3. Zachowanie lokalnych ras owiec,
 - Wariant 6.4. Zachowanie lokalnych ras świń,
 - Wariant 6.5. Zachowanie lokalnych ras kóz;
- ✓ **Interwencja 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych:**
 - Wariant 7.1. Wieloletnie pasy kwietne,
 - Wariant 7.2. Ogródki bioróżnorodności.

Warunki przyznania płatności

Płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne przysługują rolnikowi lub zarządcy, jeżeli:

- ✓ posiada użytki rolne lub tzw. obszary przyrodnicze (tj. obszary niebędące użytkami rolnymi, na których występują określone typy cennych siedlisk) o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha,
- ✓ posiada grunty **na podstawie tytułu prawnego na dzień 31 maja roku**, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności,
- ✓ realizuje zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne przez 5 lat,
- ✓ spełniania szczegółowe warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach interwencji lub ich wariantów.

Rolnika wnioskującego o płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne nie obowiązuje warunek rolnika aktywnego zawodowo.

Zobowiązanie

Zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne:

- ✓ realizowane jest w ramach **jednego wariantu** albo **jednej rasy lokalnej zwierząt** lub **jednej interwencji** (w przypadku gdy interwencja nie obejmuje wariantu).
- ✓ można realizować **jednocześnie więcej niż jedno zobowiązanie**, z tym że takie same zobowiązania można realizować, jeżeli zostały podjęte w różnych latach (z wyjątkiem przejęcia zobowiązania od innego beneficjenta).

W przypadku interwencji: *Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie* i *Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie* realizacja takich samych zobowiązań możliwa jest **jedynie w przypadku kontynuacji** takiego samego z obowiązań podjętego przez innego rolnika.

Zobowiązanie

Rolnik nie może realizować zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach wariantów interwencji 6. *Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie* w ramach danej rasy lokalnej zwierząt, jeżeli realizuje równocześnie zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatycznego PROW 2014-2020, którym objęte są zwierzęta tej samej rasy.

Wyjątek dotyczy rolników, którzy realizują zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne PROW 2014-2020 w ramach danej rasy krów, kłaczy lub loch, którzy mogą podjąć zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne WPR 2023-2027 w ramach analogicznych wariantów ale jedynie do samców tej samej rasy.

Wymogi

Rolnik lub zarządca:

- ✓ posiada **plan działalności rolnośrodowiskowej** sporządzony przy udziale doradcy rolnośrodowiskowego lub dodatkowo w przypadku interwencji 1 i 2 również przy udziale eksperta przyrodniczego,
Plan nie jest wymagany dla interwencji 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie.
- ✓ prowadzi **rejestr działalności rolnośrodowiskowej** (może być prowadzony na jednym formularzu z rejestrem działalności ekologicznej (prowadzonym na potrzeby zobowiązania PROW 2014-2020 jak i WPR 2023-2027) jak i rejestrem działalności rolnośrodowiskowej prowadzonym na potrzeby zobowiązania PROW 2014-2020),
- ✓ przestrzega odnośnych **minimalnych wymogów dotyczących stosowania nawozów i środków ochrony roślin** oraz innych odpowiednich obowiązkowych wymogów ustanowionych na mocy prawa krajowego,

Wymogi

Rolnik lub zarządca:

- ✓ posiada **dokumentację przyrodniczą**, sporządzoną przez eksperta przyrodniczego, w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia lub w roku rozpoczęcia realizacji danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego* – w przypadku wariantów interwencji 1 i 2.

* Możliwe jest sporządzenie dokumentacji także w drugim roku realizacji zobowiązania, jeżeli rolnik/zarządca nie miał dokumentacji w pierwszym roku.

Dokumentacja przyrodnicza nie jest wymagana jeśli:

- w pierwszym roku realizacji zobowiązania w PZO/PO dla danego obszaru Natura 2000 **określono działania obligatoryjne lub fakultatywne dla danego siedliska lub danego gatunku ptaka** objętego pomocą w ramach odpowiedniego wariantu interwencji 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000,
- zasięg występowania **dubelta lub wodniczki** wynika z warstw cyfrowych (opracowanych w ramach monitoringu prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska) – dotyczy wariantów 1.8 Ochrona siedlisk lęgowych dubelta i kulika wielkiego oraz 2.8 Ochrona siedlisk lęgowych dubelta i kulika wielkiego.

Wymogi

Rolnik lub zarządca:

- ✓ przestrzega **szczegółowych wymogów** dla poszczególnych interwencji lub ich wariantów **określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia***,
- ✓ przestrzega również wymogów określonych przez:
 - **doradcę rolnośrodowiskowego** w planie działalności rolnośrodowiskowej, w przypadku:
 - Interwencji 3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000,
 - interwencji 4. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych,
 - Wariantu 7.1. Wieloletnie pasy kwietne,
 - **eksperta przyrodniczego** w planie działalności rolnośrodowiskowej, w przypadku wariantów interwencji 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000 i interwencji 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000
- chyba że te wymogi są sprzeczne z wymogami określonymi w rozporządzeniu.

* w planie działalności rolnośrodowiskowej mogą być wskazane wymogi, które są sprzeczne z wymogami rozporządzenia, o ile wynika to z działań ochronnych PZO/PO dla obszaru Natura 2000 – w przypadku interwencji 1 i 3.

Zobowiązanie

Zobowiązanie jest realizowane **od dnia 15 marca** roku, w którym złożony został wniosek o przyznanie pierwszych płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych i obejmuje:

- 1) **użytki rolne** lub **obszary przyrodnicze** zadeklarowane we wniosku o przyznanie pierwszych płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych, spełniające warunki przyznania płatności, objęte obszarem zatwierdzonym
- 2) **zwierzęta ras lokalnych** zadeklarowane we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej* w ramach danej rasy lokalnej dla których są spełnione warunki przyznania płatności, będące zwierzętami zatwierdzonymi.

*liczba zwierząt z pierwszego roku nie wyznacza poziomu zobowiązania.

Zmiana zobowiązania

Wielkość obszaru objętego zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym oraz **miejsce realizacji** tego zobowiązania **nie podlegają zmianie** w trakcie jego realizacji, z wyjątkiem:

- ✓ zmiany wielkości obszaru objętego zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach wariantów interwencji 5 lub zmiany miejsca realizacji tego zobowiązania*,
- ✓ zmiany miejsca realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach wariantu 7.2 *Ogródki bioróżnorodności (w tym także zmiana uprawianych roślin)*,
 - W przypadku uprawy **roślin dwuletnich** uprawianych w ramach wariantu 5.2 Wytwarzanie materiału siewnego rzadkich gatunków lub odmian roślin, zmiany uprawianych roślin lub miejsca ich uprawy, są dopuszczalne **po upływie dwóch lat** uprawy tej rośliny.
 - W przypadku uprawy **roślin będących bylinami** uprawianych w ramach wariantu 5.2 Wytwarzanie materiału siewnego rzadkich gatunków lub odmian roślin, zmiany uprawianych roślin lub miejsca ich uprawy, są dopuszczalne **po upływie trzech lat** uprawy tej rośliny.

W przypadku wariantów interwencji 6. *Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie*, zmian zobowiązania **może polegać na zastąpieniu zwierząt** danej rasy lokalnej objętych tym zobowiązaniem, zwierzętami tej samej rasy w ramach interwencji.

Łączenie zobowiązań

Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (WPR 2023-2027) **do tego samego obszaru** może być przyznana z tytułu realizacji **tylko jednego zobowiązania** rolno-środowiskowo-klimatycznego (WPR 2023-2027).

W przypadku gdy rolnik lub zarządca ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych (WPR 2023-2027 do tego samego obszaru z tytułu realizacji więcej niż jednego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, ta płatność przysługuje z tytułu realizacji tego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w ramach którego przewidziano wyższą stawkę płatności do 1 ha.

Jeżeli na danym obszarze jest realizowane zobowiązanie ekologiczne (WPR 2023-2027), zobowiązanie ekologiczne (PROW 2014-2020) lub zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne (PROW 2014-2020), do tego obszaru **nie przysługują płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne (WPR 2023-2027)***.

* Dopuszcza się realizację na tym samym obszarze:

- ✓ wariantów **interwencji 5. Zachowania zagrożonych zasobów genetycznych roślin** w rolnictwie oraz zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego (PROW 2014-2020) w ramach **Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone** lub **Pakietu 2. Ochrona gleb i wód**;
- ✓ wariantów **interwencji 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych** oraz zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego (PROW 2014-2020) w ramach **Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone**;
- ✓ wariantu **7.2 Ogródki bioróżnorodności** oraz zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego (PROW 2014-2020) w ramach **Pakietu 2. Ochrona gleb i wód**.

Łączenie zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego (WPR 2023-2027) z ekoschematami

Możliwość łączenia na tej samej powierzchni:

- ✓ wariantów **Interwencji 1.** *Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000*
- ✓ wariantów **Interwencji 2.** *Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000*
- ✓ **interwencji 3.** *Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000*

z ekoschematem:

- Rolnictwo węglowe, praktyka: stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo,
- Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych

✓ wariantów **interwencji 5.** *Zachowanie zasobów genetycznych zagrożonych roślin w rolnictwie*
z ekoschematami:

- Rolnictwo węglowe (wszystkie praktyki z wyjątkiem Ekstensywne użytkowanie TUZ)
- Prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji
- Biologiczna ochrona upraw

Łączenie zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego (WPR 2023-2027) z ekoschematami

Możliwość łączenia na tej samej powierzchni:

✓ **wariantu 7.1** *Wieloletnie pasy kwietne*

z ekoschematem:

- Rolnictwo węglowe, praktyka: Zróżnicowana struktura upraw*

✓ **wariantu 7.2** **Ogródki bioróżnorodności**

z ekoschematem:

- Rolnictwo węglowe, praktyki:
 - Międzyplony ozime / Wsiewki śródplonowe
 - Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia
 - Zróżnicowana struktura upraw*
 - Wymieszanie obornika na gruntach ornych w ciągu 12 godzin od aplikacji
 - Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo.

* powierzchnia pod pasem/ogrodkiem nie będzie wliczana jako jedna z trzech największych upraw w ramach wymogów tej praktyki

Degresywność i limity

W ramach Interwencji 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000 płatności podlegają **degresywności** w zależności od powierzchni deklarowanej do płatności. Stosowana jest następująca degresywność:

- 100% stawki podstawowej – za powierzchnię **od 0,10 ha do 50 ha**,
- 75% stawki podstawowej – za powierzchnię **powyżej 50 ha do 100 ha**,
- 60% stawki podstawowej – za powierzchnię **powyżej 100 ha**.

W przypadku gdy o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej ubiega się **spółdzielnia produkcji rolnej** albo **spółdzielnia rolników**, progi degresywności są stosowane w odniesieniu do każdego z członków tych spółdzielni **osobno** (na wniosek spółdzielni), którzy, zgodnie z prawem spółdzielczym, mają przeprowadzoną lustrację w ostatnich trzech latach poprzedzających rok złożenia wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.

Interwencja 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000

Interwencja 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000

Celem interwencji jest utrzymanie, zapobieganie pogarszaniu się lub przywrócenie właściwego stanu ochrony cennych siedlisk przyrodniczych (tj. **zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, zalewowe łąki, selernicowe i słonorośla, murawy, półnaturalne łąki wilgotne, półnaturalne łąki świeże, torfowiska**) oraz siedlisk lęgowych ptaków (**rycyka, kszyka, krwawodzioba, czajki, dubelta, kulika wielkiego, wodniczki, derkacza**), których występowanie jest uzależnione od prowadzenia działalności rolniczej.

Wymogi: stosowanie praktyk przyjaznych środowisku tj. wymogów związanych z ekstensywnym rolniczym użytkowaniem gruntu, obejmujących w szczególności: stosowanie odpowiedniej liczby pokosów, ekstensywny wypas zwierząt, dostosowanie terminów koszenia/wypasu do potrzeb ochrony przyrody.

- ✓ Terminy koszenia - w zależności od wariantu – od 15.06 do 30.09 lub od 01.09 do 31.10.
- ✓ Pozostawienie powierzchni nieskoszonej – w przypadku siedlisk przyrodniczych 5-20%, w przypadku siedlisk ptasich 5-10%.
- ✓ Dla działek do 0,5 ha lub do 1 ha możliwość skoszenia całej powierzchni.

Interwencja 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000

Płatność jest przyznawana do obszarów Natura 2000:

- ✓ **trwałych użytków zielonych**, w ramach wszystkich wariantów
- ✓ **obszarów przyrodniczych**, w ramach wariantów:
 - Wariant 1.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla
 - Wariant 1.3. Murawy
 - Wariant 1.6.1. Torfowiska - wymogi obowiązkowe
 - Wariant 1.6.2. Torfowiska - wymogi obowiązkowe i uzupełniające
 - Wariant 1.7. Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyk, krwawodziób, czajka)
 - Wariant 1.8. Ochrona siedlisk lęgowych dubelta i kulika wielkiego
 - Wariant 1.9. Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki
 - Wariant 1.10. Ochrona siedlisk lęgowych derkacza

Interwencja 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000

Ekspert przyrodniczy stwierdza występowanie siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków, kwalifikującego się do przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach WPR 2023-2027, w ramach danego wariantu:

- ✓ na podstawie działań obligatoryjnych lub fakultatywnych dla siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków wspieranego w ramach ww. wariantu, określonych w **planie ochrony albo planie zadań ochronnych** ustanowionych dla danego obszaru Natura 2000, lub
- ✓ na podstawie zasięgu występowania **dubelta lub wodniczki** wynikającego z warstw cyfrowych opracowanych w ramach monitoringu prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, lub
- ✓ w wyniku przeprowadzonej **inwentaryzacji**, która stanowi podstawę do sporządzenia dokumentacji przyrodniczej (jedynie w innych przypadkach niż dwa powyższe).

Interwencja 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000

Zasady realizacji zobowiązania w ramach interwencji:

- ✓ jeżeli w PO/PZO określono **działania obligatoryjne lub fakultatywne** dla danego siedliska lub danego gatunku ptaka objętego pomocą w ramach wariantów interwencji 1, zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne może być realizowane wyłącznie w zakresie **wariantu, w ramach którego to siedlisko lub ten gatunek ptaka jest objęty pomocą,**
- ✓ jeśli obszar **PZO/PO pokrywa się zasięgiem występowania wodniczki/dubelta** (warstwa), ale wskazywany jest inny gatunek/siedlisko możliwa realizacja albo wariantu odpowiadającemu warstwie albo wariantu odpowiadającemu PZO/PO,
- ✓ co do zasady **realizacja zobowiązania jeżeli brak jest sprzeczności** wymogów określonych w rozporządzeniu rolno-środowiskowo-klimatycznym z działaniami ochronnymi określonymi dla danego obszaru PZO/PO.

Jeśli **występuje sprzeczność** wymogów określonych w rozporządzeniu rolno-środowiskowo-klimatycznym z działaniami ochronnymi ustanowionymi dla danego obszaru PZO/PO to:

- ✓ zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne jest realizowane zgodnie z tymi działaniami, w odniesieniu do których wystąpiła ta sprzeczność oraz te działania są wskazane w planie działalności rolno-środowiskowo-klimatycznym jako wymogi realizowanego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, albo
- ✓ zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne jest realizowane zgodnie z wymogami rozporządzenia, o ile RDOŚ, potwierdził że dany wariant może być realizowany.

Możliwość realizacji **wariantów 1.7 – 1.10** (siedliska ptasie) **na obszarach SOO**, jeżeli dla obszaru SOO nie ustanowiono PZO/PO i nie jest to jednocześnie OSO to można realizować warianty 1.7 – 1.10 (siedliska ptasie) – o ile **RDOŚ wyrazi zgodę.**

Interwencja 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000

Płatność jest przyznawana do obszarów poza Naturą 2000:

- ✓ **trwałych użytków zielonych**, w ramach wszystkich wariantów,
- ✓ **obszarów przyrodniczych**, w ramach wariantów:
 - Wariant 2.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla
 - Wariant 2.3. Murawy
 - Wariant 2.6.1. Torfowiska - wymogi obowiązkowe
 - Wariant 2.6.2. Torfowiska - wymogi obowiązkowe i uzupełniające
 - Wariant 2.7. Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyk, krwawodziób, czajka)
 - Wariant 2.8. Ochrona siedlisk lęgowych dubelta i kulika wielkiego
 - Wariant 2.9. Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki
 - Wariant 2.10. Ochrona siedlisk lęgowych derkacza

Interwencja 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000

Ekspert przyrodniczy stwierdza występowanie siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków, kwalifikującego się do przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach WPR 2023-2027, w ramach danego wariantu:

- ✓ na podstawie zasięgu występowania **dubelta lub wodniczki** wynikającego z warstw cyfrowych opracowanych w ramach monitoringu prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, lub
- ✓ w wyniku przeprowadzonej **inwentaryzacji**, która stanowi podstawę do sporządzenia dokumentacji przyrodniczej (jedynie w przypadku gdy nie ma warstwy opracowanej przez GIOŚ).

Interwencja 1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000

Interwencja 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000

Rolnikowi/zarządcy może być przyznana **dodatkowa płatność za retencjonowanie wody** do powierzchni **obszarów przyrodniczych**, która:

- ✓ w danym roku została zalana lub podtopiona, co najmniej przez 12 następujących po sobie dni w okresie od dnia 1 maja do dnia 30 września,
 - ✓ jest położona na działkach przyrodniczych, na których jest realizowane zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach interwencji 1 i 2 (z wyłączeniem muraw)
- o zwartym obszarze w gospodarstwie wynoszącym co najmniej 0,1 ha.

Potwierdzenie zalania lub podtopienia jedynie na podstawie metod satelitarnych prowadzonych przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy.

Wysokość płatności - 280 zł/ha.

Interwencja 3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000

Płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne jest przyznawana do **trwałych użytków zielonych położonych na obszarze Natura 2000**, jeżeli:

- ✓ w **PO/PZO** lub warstwach cyfrowych opracowanych w ramach monitoringu prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w zakresie występowania dubelta i wodniczki **nie wskazano siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków objętych pomocą w ramach interwencji 1**. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000,
- ✓ wymogi określone dla tej interwencji **nie są sprzeczne z działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi** określonymi w PO/PZO.

Brak udziału eksperta przyrodniczego, jedynie doradca rolnośrodowiskowy.

Interwencja 3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000

Celem interwencji jest ekstensywne użytkowanie rolnicze na trwałych użytkach zielonych na obszarach Natura 2000, aby zapobiec zanikaniu łąk i pastwisk bądź przeciwdziałać intensyfikacji rolnictwa.

Wymogi: Zobowiązanie do stosowania praktyk przyjaznych środowisku tj. wymogów związanych z ekstensywnym rolniczym użytkowaniem gruntu, obejmujących w szczególności:

- ✓ stosowanie odpowiedniej liczby pokosów,
 - ✓ ekstensywny wypas zwierząt,
 - ✓ dostosowanie terminów koszenia/wypasu do potrzeb ochrony przyrody.
-
- ✓ Termin koszenia – od 15.06 do 30.09.
 - ✓ Pozostawienie powierzchni nieskoszonej 5-20%.
 - ✓ Dla działek do 1 ha możliwość skoszenia całej powierzchni.

Interwencja 3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000

Zasady realizacji zobowiązania w ramach interwencji:

- ✓ co do zasady **realizacja zobowiązania jeżeli brak jest sprzeczności** wymogów określonych w rozporządzeniu rolno-środowiskowo-klimatycznym z działaniami ochronnymi określonymi dla danego obszaru PZO/PO.

Jeśli **występuje sprzeczność** wymogów określonych w rozporządzeniu rolno-środowiskowo-klimatycznym z działaniami ochronnymi ustanowionymi dla danego obszaru PZO/PO to:

- ✓ zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne jest realizowane zgodnie z tymi działaniami, w odniesieniu do których wystąpiła ta sprzeczność oraz te działania są wskazane w planie działalności rolno-środowiskowo-klimatycznym jako wymogi realizowanego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, albo
- ✓ zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne jest realizowane zgodnie wymogami rozporządzenia, o ile RDOŚ, potwierdził że dany wariant może być realizowany.
- ✓ jeśli dla obszaru SOO nie ustanowiono PZO/PO i nie jest to jednocześnie obszar OSO to można realizować Interwencję 3, jedynie jeżeli RDOŚ wyrazi zgodę.

Interwencja 4. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych

Płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne są przyznawane do gruntów, na których są uprawiane drzewa owocowe odmian wymienionych w ust. 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia lub odmian tradycyjnie uprawianych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed 1950 r.

Celem interwencji jest ochrona dawnych odmian drzew owocowych, nieprzydatnych do uprawy towarowej, lecz stanowiących cenne dziedzictwo i zasób genetyczny, a także środowisko życia wielu organizmów.

Wsparcie dotyczy istniejących **starych sadów** (co najmniej 15 lat po nasadzeniu).

Interwencja 4. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych

Wymogi – w ramach tej interwencji beneficjenci zobowiązują się do realizacji określonych wymogów obejmujących w szczególności:

- ✓ utrzymanie wielogatunkowych lub wieloodmianowych sadów złożonych z drzew owocowych odmian tradycyjnych jabłoni, gruszy, czereśni, wiśni lub śliw (co najmniej 12 drzew: rozmnażanych na silnie rosnących podkładkach, prowadzonych jako pienne drzewa, w wieku od 15 lat, reprezentujących nie mniej niż 4 odmiany lub gatunki),
- ✓ odpowiednie użytkowanie i pielęgnację tych sadów,
- ✓ co najmniej 75% drzew ma minimalną wysokość pnia 1,20 m (pozostałe 25% drzew, które są niższe, są wliczane do obsady),
- ✓ zakaz stosowania środków ochrony roślin (z wyjątkiem dopuszczonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym).

Interwencja 4. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych – gatunki i odmiany

Gatunek	Odmiana
Jabłonie	Ananas Berżeński, Anis, Antonówka Półtorafuntowa (Antonówka Śmietankowa, Antonówka Biała, Śmietankowe, Antonówka Zwykła), Arkad Zimowy, Babuszkino, Bankroft, Beforest, Berlepsch, Berner Rosen (Różanka Berneńska), Bismark (Jabłko Bismarka), Blutroter Kardinal, Boiken, Boskoop, Brzęczka, Bukówka, Calville Blanc d'Hiver, Carpentin Cellini, Cesarz Aleksander (Aporta), Cesarz Wilhelm, Charłamowska, Cox's Pomona, Cukrówka Litewska (Białe Słodkie), Cyganka, Cytrynowka, Deans' Codlin, Dr. Oldenburg, Femause, Fiessers Erstling, Filipa, Freiherr von Hausen, Gaskońskie Szkarłatne, Gewürzluiken, Glogierówka (Pepinka Litewska), Gloria Mundi, Gołąbek Nathusiusa, Grafsztynek Czerwony, Grafsztynek Inflancki, Grafsztynek Prawdziwy, Grahama Jubileuszowe, Grochówka (Bohnafel), Gruchoty, Jakub Lebel, James Grieve, Jonathan, Kalwila Aderslebeńska, Kalwila Czerwona Jesienna, Kalwila Letnia Fraas'a, Kandil Sinap, Kantówka Gdańska, Kardynalskie (Kardynalskie Płomieniste), Koks Pomarańczowa (Cox's Orange Pippin), Kosztela (Kosztylka), Kronselska (Jaśnie Pańskie), Królowa, Krótkonóżka Królewska, Krzywonóżka Reńska, Książę Albert, Książę Albrecht Pruski, Książęca, Kuzynek Buraczek (Kuzynek Czerwony), Landsberska (Reneta Landsberska), Lord Lambourne, Luiken, Malinowa Oberlandzka, Mank's Küchenapfel, Niezrównane Peasgooda, Montwiłłówka, Niezrównane Peasgooda, Oliwka Czerwona, Oliwka Inflancka, Ontario, Panieńskie, Pepina Galloway, Pepina Linneusza, Pepina Parkera, Pepina Ribstona, Piękna z Barnaku, Piękna z Boskoop, Piękna z Herrnhut, Piękna z Rept, Pitmaston Pineapple, Rajewskie, Rarytas Śląski, Reders Goldrenette, Reneta Ananasowa, Reneta Baumana, Reneta Blenheimiska, Reneta Brownlees, Reneta Gwiazdkowa, Reneta Harberta, Reneta Kanadyjska, Reneta Karmelicka, Reneta Kasselska, Reneta Kulona, Reneta Muszkatołowa (Muskatka), Reneta Orleańska, Reneta Sudecka, Reneta Szampańska, Reneta Szara, Reneta Złota (Królowa Renet), Reneta Zuccalmaglio, Roter Trier'scher Weinapfel, Różanka Polska, Różanka Wirgińska, Ryszard Żółty, Schieblers Taubenapfel, Signe Tillisch, St. Edmunds Russet, Starking, Suislepper, Sztetyna Czerwona, Sztetyna Zielona, Tiefblüte, Titówka, Truskawkowe Nietschnera, Wealthy, Weisse Winter Tafetapfel, Weisskante, Złotka Kwidzyńska, Złota Szlachetna, Zorza, Żeleźniak (Żelazne Jabłko).
Grusze	Amanlisa, Bera Biała, Bera Boska (Kaiser Alexander, Apremontka), Bera Diela, Bera Liońska, Bergamota Letnia, Bergamota Złocista, Bergamota Żółta, Bera Szara, Bera Ulmska, Bergamota Czerwona Jesienna, Bojka, Bonkreta Williamsa (Bera Świętomichalska), Cytrynowka, Diuszesa Wczesna, Dobra Ludwika, Dobra Szara, Dr Jules Guyot, Dziekanka Jesienna Dziekanka Lipcowa, Flamandka (Topka Pękata), Jakubówka, Józefinka, Kalebasa Płocka, Klapsa (Faworytka), Komisówka, Konferencja, Kongresówka, Koźlarka Stuttgarcka, Król Sobieski, Królowna, Krzywka, Księżna Elza, Lipcówka Kolorowa, Marguerite Marillat, Nagewitzbirne, Napoleonka, Oliwierka, Panienka, Paryżanka, Patawinka, Patten, Petersbirne, Proboszczówka (Plebanka), Pstrągówka Jesienna, Pstrągówka Zimowa, Salisbury Princesse (Marianne), Solanka, Szarneza, Tongrówka (Beurré Durondeau Beurré), Urbanistka, Wczesna z Trevoux (Trewinka), Winiówka Francuska, Żyfordka.
Czereśnie	Bladoróżowa, Büttnera Czerwona (Poznańska), Czarna Późna, Czarna Późna z Turwi, Dönissena Żółta, Fromma Czarna, Gernersdorfska, Hedelfińska, Kanarkowa, Kassina, Kunzego, Lotka Trzebnicka, Przybrodzka, Różowa Wielka, Schneidera Późna (Kasztany, Kasztanioki), Sercówka Nieszawska, Wczesna Riversa, Wolska.
Wiśnie	Gubeńska Czerecha, Hiszpanka, Hortensja, Książęca, Kerezer, Minister Podbielski, Nadwiślanka, Ostheimiska, Pożóg 29, Sokówka Nowotomyska, Szklanka Polska, Szklanka Wielka, Wczesna Ludwika, wiśnie odroślowe lokalne, Włoszakowice, Wróble, Włodzimierska, Wołyńska.
Śliwy	Anna Späth, Biała Śliwa (Węgierka Biała), Brzozkwiowa, Damacha, Fryga, Kirka, Królowa Wiktoria, Lowanka, Lubaszka, Mirabelka Flotowa, Mirabelka z Nancy, Opal, Renkloda Althana, Renkloda Ulena, Renkloda Zielona, Ruth Gerstetter, Węgierka Łowicka, Węgierka Wczesna, Węgierka Zwykła.

Interwencja 5. Zachowanie zasobów genetycznych roślin w rolnictwie

Wariant 5.1. Uprawa rzadkich gatunków lub odmian roślin

Wariant 5.2. Wytwarzanie materiału siewnego rzadkich gatunków lub odmian roślin

Celem interwencji jest zachowanie tradycyjnych i rzadkich w uprawach gatunków roślin rolniczych, warzywnych i zielarskich, a także dawnych odmian oraz miejscowych populacji i ekotypów uprawianych na terenie Polski.

Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do powierzchni **gruntów ornych**, na których są uprawiane rośliny:

- 1) odmian regionalnych lub amatorskich wpisanych do krajowego rejestru,
- 2) odmiany marginalne gatunków roślin rolniczych,
- 3) gatunków rzadko uprawianych roślin rolniczych i warzywnych,
- 4) gatunków rzadko uprawianych roślin zielarskich (tylko wariant 5.1. Uprawa rzadkich gatunków lub odmian roślin).

Interwencja 5. Zachowanie zasobów genetycznych roślin w rolnictwie - lista roślin dotowanych gatunki roślin rolniczych

Lp.	Nazwa polska	Roślina dwuletnia lub bylina
Rośliny zbożowe		
1	Owies szorstki (syn. owies owsik)	
2	Proso zwyczajne	
3	Pszemica twarda	
Rośliny oleiste i włókniste		
1	Gorczyca sarepska	roślina dwuletnia
2	Kminek zwyczajny	
3	Len zwyczajny – włóknisty	
4	Mak	
5	Rzepik	roślina roczna oraz roślina dwuletnia
Rośliny pastewne		
Bobowate – Fabaceae (Leguminosae)		
1	Esparceta siewna	bylina
2	Komonica zwyczajna	bylina
3	Koniczyna białoróżowa (syn. koniczyna szwedzka)	bylina
4	Koniczyna perska	bylina
5	Lucerna chmielowa	

Lp.	Nazwa polska	Roślina dwuletnia lub bylina
Inne gatunki		
1	Brukiew	roślina dwuletnia
2	Kapusta pastewna	roślina dwuletnia
Wiechlinowate – Poaceae (Gramineae)		
1	Kostrzewa nitkowata	bylina
2	Kostrzewa owcza	bylina
3	Mietlica pospolita	bylina
4	Mietlica psia	bylina
5	Mietlica rozłogowa	bylina
6	Rajgras wyniosły (syn. rajgras francuski)	bylina
7	Tymotka kolankowata	bylina
8	Wiechlina błotna	bylina
9	Wiechlina gajowa	bylina
10	Wiechlina zwyczajna	bylina
11	Wyczyniec łąkowy	bylina

Interwencja 5. Zachowanie zasobów genetycznych roślin w rolnictwie - lista roślin dotowanych

gatunki rzadko uprawianych roślin rolniczych i warzywnych

Lp.	Nazwa polska	Roślina dwuletnia
1	pszenica płaskurka	
2	pszenica samopsza	
3	żyto krzyca	roślina dwuletnia
4	lnianka siewna (lnicznik siewny)	
5	nostrzyk biały	roślina roczna oraz roślina dwuletnia
6	przełot pospolity	roślina dwuletnia
7	komonica błotna	bylina
8	gryka tatarska	
9	lędźwian siewny	
10	soczewica jadalna	
11	pasternak zwyczajny	roślina dwuletnia
12	sałata łodygowa (głębiki krakowskie)	roślina dwuletnia

Interwencja 5. Zachowanie zasobów genetycznych roślin w rolnictwie - lista roślin dotowanych

gatunki rzadko uprawianych roślin zielarskich (tylko wariant 5.1)

Lp.	Nazwa polska	Roślina dwuletnia lub bylina
1	bukwica zwyczajna	bylina
2	centuria pospolita (tysiącznik)	roślina jednoroczna lub dwuletnia
3	czosnek niedźwiedzi	bylina
4	fiołek trójbarwny	roślina jednoroczna lub dwuletnia
5	goryczka żółta	bylina
6	pierwiosnka lekarska	bylina
7	różeniec górski	bylina
8	turówka leśna	bylina
9	turówka wonna	bylina
10	wiązówka bulwkowa	bylina
11	arnika górska	bylina
12	arcydzięgiel (dzięgiel) litwor	roślina dwuletnia

Interwencja 5. Zachowanie zasobów genetycznych roślin w rolnictwie

- ✓ **Maksymalna powierzchnia** wsparcia w ramach wariantów 5.1 i 5.2 nie może być łącznie większa niż **5 ha** w ramach danego **gatunku lub danej odmiany**.
- ✓ **Minimalna powierzchnia** wsparcia w ramach wariantu 5.2 dla roślin odmian regionalnych, amatorskich lub marginalnych – określona dla wytwarzania materiału siewnego kategorii kwalifikowany w przepisach o nasiennictwie (art. 37 ustawy o nasiennictwie):
 - 2 ha – w przypadku materiału siewnego roślin zbożowych,
 - 1 ha – w przypadku sadzeniaków ziemniaka,
 - 0,5 ha – w przypadku pozostałych gatunków roślin rolniczych.

Interwencja 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie

Celem interwencji jest zachowanie i gospodarcze wykorzystanie zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich poprzez wsparcie hodowli ras zachowawczych.

Pomoc przyznawana rolnikom realizującym programy ochrony zasobów genetycznych kierowane przez Instytut Zootechniki - Państwowy Instytut Badawczy w Balicach.

Warunkiem przyznania płatności jest utrzymywanie przez rolnika zwierząt **wpisanych do księgi hodowlanej i objętych programem ochrony zasobów genetycznych gatunków:**

- ✓ bydło domowe (*Bos taurus*) – płatność do samic i samców bydła mlecznego i mięsnego,
 - ✓ konie domowe (*Equus caballus*) – płatność do samic i samców,
 - ✓ świnie (*Sus scrofa*) – płatność do samic i samców,
 - ✓ samice owiec domowych (*Ovis aries*) – płatność tylko do samic,
 - ✓ samice kóz domowych (*Capra hircus*) – płatność tylko do samic
- ras wymienionych w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia.

Interwencja 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie

Warianty:

- ✓ Wariant 6.1.1. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mleczne,
- ✓ Wariant 6.1.2. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mięsne,
- ✓ Wariant 6.2.1.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie małopolskie i wielkopolskie),
- ✓ Wariant 6.2.1.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie małopolskie i wielkopolskie),
- ✓ Wariant 6.2.2.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie śląskie),
- ✓ Wariant 6.2.2.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie śląskie),
- ✓ Wariant 6.2.3.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (koniki polskie i huculskie),
- ✓ Wariant 6.2.3.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (koniki polskie i huculskie),
- ✓ Wariant 6.2.4.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim),
- ✓ Wariant 6.2.4.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim),
- ✓ Wariant 6.3. Zachowanie lokalnych ras owiec,
- ✓ Wariant 6.4. Zachowanie lokalnych ras świń,
- ✓ Wariant 6.5. Zachowanie lokalnych ras kóz.

Interwencja 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie

Minimalna liczba zwierząt w stadzie (stanowiąca poziom zobowiązania):

- ✓ 4 krowy tej samej rasy i objęte oceną w tym samym kierunku użytkowości,
- ✓ 2 klacze tej samej rasy,
- ✓ 1 ogier tej samej rasy,
- ✓ 10 loch rasy puławskiej,
- ✓ 8 loch rasy złotnickiej białej lub złotnickiej pstrej,
- ✓ 30 owiec samic rasy merynos polski w starym typie, 15 owiec samic ras cakiel podhalański, barwna owca górską, polska owca pogórza, czarnogłówka, polska owca górską lub białogłowa owca mięsna albo 10 owiec samic pozostałych ras,
- ✓ 3 kozy samice.

Maksymalna liczba zwierząt w jednym stadzie, do której może być przyznana płatność:

- ✓ 100 krów,
- ✓ 70 loch stada podstawowego rasy puławskiej,
- ✓ 100 loch rasy złotnickiej białej,
- ✓ 100 loch rasy złotnickiej pstrej,
- ✓ 50 klaczy rasy sokólskiej lub sztumskiej,
- ✓ 80 klaczy pozostałych ras koni.

Interwencja 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie – gatunki i rasy

Gatunek	Rasa
Bydło	bydło rasy polskiej czerwonej, bydło rasy białogrzbietej, bydło rasy polskiej czerwono-białej, bydło rasy polskiej czarno-białej.
Konie	koniki polskie, konie huculskie, konie małopolskie, konie śląskie, konie wielkopolskie, konie zimnokrwiste w typie sokólskim, konie zimnokrwiste w typie sztumskim.
Owce	owce rasy wrzosówka, owce rasy świniarka, owce olkuskie, polskie owce górskie odmiany barwnej, owce rasy merynos odmiany barwnej, owce uhruskie, owce wielkopolskie, owce żelaźnieńskie, owce rasy korideil (corriedale), owce kamienieckie, owce pomorskie, owce rasy cakiel podhalański, owce rasy merynos polski w starym typie, czarnogłówka, polskie owce pogórza, polska owca górską, białogłowa owca mięsna.
Świnie	świnie rasy puławskiej, świnie rasy złotnickiej białej, świnie rasy złotnickiej pstrej.
Kozy	koza karpacka, koza kazimierzowska, koza sandomierska

Interwencja 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie

Rolnikowi realizującemu zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach wariantów:

- ✓ Wariant 6.1.1. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mleczne,
- ✓ Wariant 6.1.2. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mięsne,

może zostać przyznana **dotatkowa płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna do buhaja**, który w okresie realizacji tego zobowiązania był objęty tym zobowiązaniem i został **udostępniony do centrum pozyskiwania nasienia, w celu pozyskania od niego nasienia**.

Warunkiem przyznania tej płatności jest złożenie do kierownika biura powiatowego Agencji **zaświadczenie wydane przez Instytut Zootechniki w Balicach**, potwierdzającego, że nasienie zostało pobrane, w terminie **do 30 września roku**, w którym ten rolnik ubiega się o przyznanie dodatkowej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.

Płatność ta jest przyznawana do danej sztuki zwierzęcia **jednorazowo**.

Wysokość dodatkowej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej do buhaja wynosi **15.131 zł za sztukę**, a w przypadku gdy z zaświadczenia IZ wynika, że buhaj został udostępniony do centrum pozyskiwania nasienia, jednakże **nie było możliwe pozyskanie od niego nasienia**, dodatkowa płatność jest wypłacona **w wysokości 60%**, czyli 9.078,6 zł za sztukę.

Interwencja 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych

Wariant 7.1. Wieloletnie pasy kwietne

Wariant 7.2. Ogródki bioróżnorodności

Celem interwencji jest wzbogacenie bioróżnorodności i krajobrazu wiejskiego oraz zapewnienie miejsca bytowania oraz bazy pokarmowej dla organizmów pożytecznych, w tym owadów zapylających i ptaków krajobrazu rolniczego.

Płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne są przyznawane do powierzchni gruntów ornych, na których utrzymywane są:

- ✓ **wieloletnie pasy kwietne** założone z wykorzystaniem mieszanki zawierającej gatunki wymienione w ust. 5 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia,
- ✓ **ogródki bioróżnorodności** założone z roślin:
 - gatunków lub odmian dotowanych w ramach wariantu 5.1 *Uprawa rzadkich gatunków lub odmian roślin*, lub
 - gatunków zielarskich, lub
 - gatunków warzywnych, lub
 - gatunków, odmian, form lub gentotypów uprawianych dawniej na terenie Polski, a współcześnie nieuprawianych, których materiał siewny został pozyskany z kolekcji banków genów.

Lista roślin dotowanych jest określona w ust. 5 załącznika nr 4 do rozporządzenia.

Interwencja 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych

Wariant 7.1. Wieloletnie pasy kwietne

Wymogi:

- ✓ wysiew mieszanek na gruntach ornych w formie pasów o szerokości od 3 do 9 m i powierzchni co najmniej 0,1 ha, a następnie utrzymanie wieloletnich pasów kwietnych,
- ✓ mieszanka nasion (zawierająca co najmniej 10 gatunków określonych w rozporządzeniu) do założenia pasa kwietnego powinna:
 - zawierać co najmniej 6 gatunków wieloletnich,
 - zawierać gatunki uprawne, gatunki dziko rosnące, w tym dziko rosnące wieloletnie i dwuletnie,
 - nie zawierać gatunków niepożądanych w wieloletnich pasach kwietnych wskazanych w wykazie gatunków niepożądanych w wieloletnich pasach kwietnych,
- ✓ termin wysiewu mieszanki: od 15 sierpnia do 31 października (w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia realizacji zobowiązania) lub od 1 kwietnia do 15 maja.
- ✓ koszenie 50% powierzchni pasa raz w roku w terminie od 1 września do 31 października; w dwóch kolejnych latach należy pozostawić nieskoszony inny fragment pasa;
- ✓ zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy),
- ✓ udział powierzchniowy roślin z gatunków z rodziny traw wynosi nie więcej niż 20%,

Interwencja 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych

Wariant 7.1. Wieloletnie pasy kwietne

Wymogi:

- ✓ w przypadku zakładania i utrzymywania na gruntach ornych więcej niż jednego pasa kwietnego, odległość między położonymi najbliżej siebie punktami znajdującymi się na granicach tych pasów powinna wynosić co najmniej 50 m,
- ✓ obowiązek zachowania istniejących drzew i krzewów w obrębie pasa kwietnego,
- ✓ w obrębie pasa kwietnego zakazuje się:
 - a) przeorywania,
 - b) wypasu,
 - c) stosowania nawozów mineralnych i naturalnych,
 - d) stosowania osadów ściekowych,
 - e) stosowania środków ochrony roślin,
 - f) składowania obornika, siana, słomy lub odpadów,
 - g) wykorzystywania pasów kwietnych jako dróg dojazdowych,
 - h) pozostawiania maszyn i urządzeń rolniczych.

Interwencja 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych

Wariant 7.1. Wieloletnie pasy kwietne - wykaz gatunków roślin do wyboru do mieszanek (przykładowe)

Gatunek rośliny	Forma życiowa			Kategorie użytkowe/Gatunki		
	Jednoroczna	Dwuletnia	Wieloletnia	Uprawne	Dzikorosnące	Trawy
1	2	3	4	5	6	7
babka lancetowata <i>Plantago lanceolata</i>			●	●		
babka zwyczajna <i>Plantago major</i>			●		●	
barszcz zwyczajny <i>Heracleum sphondylium</i>			●		●	
bniec biały <i>Melandrium album</i>	●	●	●		●	
bniec czerwony <i>Melandrium - rubrum</i>	●	●	●		●	
bodziszek czerwony <i>Geranium sanguineum</i>			●		●	
bodziszek łąkowy <i>Geranium pratense</i>			●		●	
bylica piołun <i>Artemisia absinthium</i>			●		●	
bylica <i>Artemisia vulgaris</i>			●		●	
bukwica lekarska <i>Betonica officinalis</i>			●		●	

Interwencja 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych

Wariant 7.2. Ogródki bioróżnorodności

Wymogi:

- ✓ założenie i utrzymanie w okresie zobowiązania ogródka bioróżnorodności zawierającego co najmniej 20 gatunków roślin (w ramach jednego gatunku dopuszcza się uprawę kilku odmian lub form – populacji lub genotypów), przy czym:
 - a) przynajmniej jeden z uprawianych gatunków roślin to gatunek warzywny i jeden z uprawianych gatunków to gatunek zielarski,
 - b) przynajmniej 3 z uprawianych gatunków lub odmian roślin to:
 - odmiany regionalne lub amatorskie wpisane do krajowego rejestru lub
 - odmiany marginalne z gatunków roślin rolniczych wymienionych w ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia lub
 - gatunki rzadko uprawianych roślin rolniczych i warzywnych wymienione w ust. 3 pkt 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia,
 - c) powierzchnia uprawy któregokolwiek z uprawianych gatunków lub odmian, nie może przekraczać 50% powierzchni ogródka bioróżnorodności,
- ✓ w kolejnych latach realizacji zobowiązania dopuszcza się:
 - zmianę składu gatunkowego lub liczby uprawianych gatunków, przy zachowaniu minimalnej liczby 20 gatunków,
 - dodanie nowych odmian lub form (populacji lub genotypów),
- ✓ zakaz stosowania herbicydów.

Interwencja 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych

Wariant 7.2. Ogródki bioróżnorodności - gatunki roślin zielarskich (przykładowe)

Lp.	Nazwa polska	Roślina dwuletnia lub bylina
1	Anyż (biedrzeniec anyż)	
2	Arcydzięgiel litwor	bylina
3	Arnika łąkowa	bylina
4	Babka lancetowata	bylina
5	babka płesznik	
6	bazylija pospolita	
7	bluszczek kurdybanek	bylina
8	bukwica zwyczajna	bylina
9	bylica piołun	bylina
10	bylica estragon	bylina

Interwencja 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych

Wariant 7.2. Ogródki bioróżnorodności - gatunki roślin warzywnych (przykładowe)

Nazwa gatunku	Roślina dwuletnia lub bylina
Bób	
Burak	roślina dwuletnia
Cebula	roślina dwuletnia
Cebula siedmiolatka	bylina
Cukinia	bylina
Cykoria liściowa	
Dynia olbrzymia	
Dynia piżmowa	
Dynia zwyczajna	
Endywia	roślina jednoroczna lub dwuletnia
Fasola zwykła	
Groch siewny	

Interwencja 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych

Wariant 7.2. Ogródki bioróżnorodności - gatunki roślin warzywnych (przykładowe)

Nazwa gatunku	Roślina dwuletnia lub bylina
Bób	
Burak	roślina dwuletnia
Cebula	roślina dwuletnia
Cebula siedmiolatka	bylina
Cukinia	bylina
Cykoria liściowa	
Dynia olbrzymia	
Dynia piżmowa	
Dynia zwyczajna	
Endywia	roślina jednoroczna lub dwuletnia
Fasola zwykła	
Groch siewny	

Interwencja 7. Bioróżnorodność na gruntach ornych

Wariant 7.1. Wieloletnie pasy kwietne

W przypadku wariantu 7.1 płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana, jeżeli łączna powierzchnia posiadanych przez rolnika **gruntów ornych** stanowi co najmniej **50% posiadanych przez tego rolnika użytków rolnych**.

Wariant 7.2. Ogródki bioróżnorodności

W ramach wariantu 7.2 rolnik może w gospodarstwie założyć i równocześnie utrzymywać maksymalnie **dwa ogródki bioróżnorodności**, przy czym **maksymalna powierzchnia** ogródka nie może przekroczyć **0,5 ha**.

Interwencje rolno-środowiskowo-klimatyczne – stawki płatności

Interwencja	Wariant	Stawka płatności
1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000	Ochrona siedlisk przyrodniczych:	
	1.1. Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	1 568 zł/ha
	1.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla	1 452 zł/ha
	1.3. Murawy	1 612 zł/ha
	1.4. Półnaturalne łąki wilgotne	1 115 zł/ha
	1.5. Półnaturalne łąki świeże	1 497 zł/ha
	1.6. Torfowiska	912 zł/ha
	1.6.1. Torfowiska – wymogi kluczowe	1 536 zł/ha
	1.6.2. Torfowiska – wymogi kluczowe i uzupełniające	
	Ochrona siedlisk lęgowych ptaków:	
	1.7. Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyk, krwawodziob i czajka)	1 055 zł/ha
	1.8. Ochrona siedlisk lęgowych dubelta i kulika wielkiego	1 347 zł/ha
1.9. Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki	1 555 zł/ha	
1.10 Ochrona siedlisk lęgowych derkacza	1 055 zł/ha	

Interwencje rolno-środowiskowo-klimatyczne – stawki płatności

Interwencja	Wariant	Stawka płatności
2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000	Ochrona siedlisk przyrodniczych:	
	2.1. Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	1 568 zł/ha
	2.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla	1 452 zł/ha
	2.3. Murawy	1 612 zł/ha
	2.4. Półnaturalne łąki wilgotne	1 115 zł/ha
	2.5. Półnaturalne łąki świeże	1 497 zł/ha
	2.6. Torfowiska	912 zł/ha
	2.6.1. Torfowiska – wymogi kluczowe	1 536 zł/ha
	2.6.2. Torfowiska – wymogi kluczowe i uzupełniające	
	Ochrona siedlisk lęgowych ptaków:	
	2.7. Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyk, krwawodziób i czajka)	1 055 zł/ha
	2.8. Ochrona siedlisk lęgowych dubelta i kulika wielkiego	1 347 zł/ha
	2.9. Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki	1 555 zł/ha
2.10 Ochrona siedlisk lęgowych ptaków: derkacza	1 055 zł/ha	

Interwencje rolno-środowiskowo-klimatyczne – stawki płatności

Interwencja	Wariant	Stawka płatności
3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000		836 zł/ha
4. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych		2 117 zł/ha
5. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie	5.1. Uprawa rzadkich gatunków lub odmian roślin	1 411 zł/ha
	5.2. Wytwarzanie materiału siewnego rzadkich gatunków lub odmian roślin	1 619 zł/ha
7. Bioróżnorodność na gruntach ornych	7.1. Wieloletnie pasy kwietne	3 501 zł/ha
	7.2. Ogródki bioróżnorodności	2 342 zł/ha

Interwencje rolno-środowiskowo-klimatyczne – stawki płatności

Interwencja	Wariant	Stawka płatności
6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie	6.1.1. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mleczne	2 738 zł/szt.
	6.1.2. Zachowanie lokalnych ras bydła – użytkowanie mięsne	1 752 zł/szt.
	6.2.1.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie małopolskie i wielkopolskie)	2 669 zł/szt.
	6.2.1.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie małopolskie i wielkopolskie)	5 925 zł/szt.
	6.2.2.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie śląskie)	2 461 zł/szt.
	6.2.2.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie śląskie)	5 275 zł/szt.
	6.2.3.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (koniki polskie i huculskie)	2 395 zł/szt.
	6.2.3.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (koniki polskie i huculskie)	5 130 zł/szt.
	6.2.4.1. Zachowanie lokalnych ras koni – samice (konie zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim)	2 185 zł/szt.
	6.2.4.2. Zachowanie lokalnych ras koni – samce (konie zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim)	2 513 zł/szt.
	6.3. Zachowanie lokalnych ras owiec	500 zł/szt.
	6.4. Zachowanie lokalnych ras świń	1335 zł/szt.
	6.5. Zachowanie lokalnych ras kóz	953 zł/szt.

Koszty transakcyjne

Koszty transakcyjne przysługują:

- ✓ w przypadku wariantów interwencji 1. *Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000* i wariantów interwencji 2. *Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000*, za sporządzenie:
 - dokumentacji przyrodniczej,
 - części szczegółowej planu działalności rolno-środowiskowej przy udziale eksperta przyrodniczego,
- ✓ w przypadku wariantu 5.2. *Wytwarzanie materiału siewnego rzadkich gatunków lub odmian roślin*, za wykonanie oceny wytworzonego materiału siewnego.

Kwota kosztów transakcyjnych nie może przekroczyć **20% wysokości**:

- ✓ pierwszej (lub drugiej) płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej – w przypadku interwencji 1 i 2,
- ✓ płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za realizację wariantu 5.2, przyznanej za rok, w którym została dokonana ocena wytworzonego materiału siewnego.

Koszty transakcyjne

Koszty transakcyjne		Wysokość kwoty przeznaczanej na refundację kosztów transakcyjnych
Koszty transakcyjne w związku ze sporządzeniem dokumentacji przyrodniczej dla siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków o powierzchni:	do 1 ha	400 zł*
	powyżej 1 ha do 5 ha	917 zł
	powyżej 5 ha do 20 ha	1 834 zł
	powyżej 20 ha do 50 ha	2 751 zł
	powyżej 50 ha	3 669 zł

Koszty transakcyjne		Wysokość kwoty przeznaczanej na refundację kosztów transakcyjnych
Koszty transakcyjne w związku ze sporządzeniem szczegółowej części planu działalności rolnośrodowiskowej dla siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków o powierzchni:	do 1 ha	100 zł*
	powyżej 1 ha do 5 ha	393 zł
	powyżej 5 ha do 20 ha	786 zł
	powyżej 20 ha do 50 ha	1 179 zł
	powyżej 50 ha	1 572 zł

* siedlisk do 1 ha nie dotyczy ograniczenie kwoty kosztów transakcyjnych do 20% wysokości płatności.

Załączniki do wniosku:

- ✓ oświadczenia współposiadacza o wyrażeniu zgody na przyznanie rolnikowi płatności bezpośrednich lub przejściowego wsparcia kraj, płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (płatność ONW), płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych (WPR 2023-2027), płatności ekologicznych (WPR 2023-2027), płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej (PROW 2014-2020), płatności ekologicznej (PROW 2014-2020) – załącznik składany w przypadku, gdy grunt jest przedmiotem współposiadania. Zgoda nie jest wymagana, gdy miałyby pochodzić od małżonka wnioskodawcy,
- ✓ dokument potwierdzający zakup kwalifikowanego materiału siewnego lub materiału siewnego kategorii standard roślin odmian regionalnych, amatorskich lub marginalnych w pierwszym i czwartym roku tej uprawy - w przypadku wariantu **5.1. Uprawa rzadkich gatunków lub odmian roślin,**
- ✓ kopia dokumentu zawierające wskazanie zwierząt ras lokalnych, jakie zostały zakwalifikowane do programu ochrony zasobów genetycznych ras lokalnych – w przypadku interwencji **6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie,**
- ✓ oświadczenie o zwierzętach, do których rolnik ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych (dokument generowany automatycznie z eWnioskuPlus) – w przypadku interwencji **6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie,**
- ✓ dokument potwierdzający zakup kwalifikowanego materiału siewnego lub materiału siewnego kategorii standard roślin odmian regionalnych, amatorskich lub marginalnych w pierwszym i czwartym roku tej uprawy - w przypadku wariantu **7.2. Ogródki bioróżnorodności,**
- ✓ kopia protokołu przekazania materiału siewnego przez bank genów, jeżeli w ramach tego wariantu jest prowadzona taka uprawa - w przypadku wariantu **7.2. Ogródki bioróżnorodności**

Dokumenty składane w trakcie postępowania:

w terminie **25 dni od dnia**, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności:

- ✓ kopie stron planu działalności rolnośrodowiskowej, na których są zawarte doprecyzowane wymogi (również w przypadku, gdy te wymogi ulegną zmianie w trakcie kolejnego roku realizacji zobowiązania)
– **w przypadku interwencji 1-3,**
 - ✓ oświadczenie eksperta przyrodniczego:
 - a) o stwierdzeniu występowania siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków:
 - w wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji, która stanowi podstawę do sporządzenia dokumentacji przyrodniczej,
 - na podstawie działań obligatoryjnych lub fakultatywnych dla siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków, określonych w PZO/PO,
 - na podstawie zasięgu występowania dubelta lub wodniczki wynikającego z warstw cyfrowych opracowanych przez GIOŚ,
 - b) o braku potrzeby sporządzenia dokumentacji przyrodniczej,
 - c) że wymogi realizowanego wariantu są sprzeczne albo nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi PZO/PO
- **w przypadku interwencji 1 i 2,**

Dokumenty składane w trakcie postępowania:

w terminie **25 dni od dnia**, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności:

- ✓ kopię pisemnego potwierdzenia RDOŚ o możliwości realizacji danego wariantu, jeżeli wymogi dla tego wariantu są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi PZO/PO – **w przypadku wariantów interwencji 1,**
- ✓ kopię pisemnego potwierdzenia RDOŚ o możliwości realizacji wariantu 1.7-1.10 (siedliska lęgowe ptaków) na SOO, dla którego nie ustanowiono PZO/PO, który nie jest OSO i obszar ten stanowi trwały użytek zielony wrażliwy pod względem środowiskowym – **w przypadku wariantów 1.7 -1.10,**
- ✓ kopię pisemnego potwierdzenia RDOŚ o możliwości realizacji wariantu 1.8 (w zakresie dubelta) lub 1.9, jeżeli zasięg występowania dubelta lub wodniczki wynikający z warstw cyfrowych GIOŚ pokrywa się z SOO - **w przypadku wariantów 1.8 lub 1.9,**
- ✓ oświadczenie doradcy rolnośrodowiskowego, że :
 - a) dla gruntów zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszych płatności nie ustanowiono w PO/PZO działań obligatoryjnych lub fakultatywnych dla siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków objętego pomocą w ramach wariantów interwencji 1,
 - b) wymogi realizowanego wariantu są sprzeczne albo nie są sprzeczne z działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi określonymi PZO/PO- **w przypadku interwencji 3,**

Dokumenty składane w trakcie postępowania:

w terminie **25 dni od dnia**, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności:

- ✓ kopię pisemnego potwierdzenia RDOŚ o możliwości realizacji interwencji 3 jeżeli wymogi są sprzeczne z ustanowionymi działaniami obligatoryjnymi lub fakultatywnymi PZO/PO,
- ✓ kopię pisemnego potwierdzenia RDOŚ o możliwości realizacji interwencji 3 na SOO, dla którego nie ustanowiono PZO/PO, który nie jest OSO i obszar ten stanowi trwały użytek zielony wrażliwy pod względem środowiskowym – **w przypadku interwencji 3,**

do 15 lipca (w roku 2023 – do 31 lipca):

- ✓ kopie stron planu rolnośrodowiskowego, na których są zawarte informacje m.in. dane rolnika, dane doradcy i/lub eksperta, wykaz działek i realizowanych na nich interwencji i wariantów, lata realizacji zobowiązań - w pierwszym roku realizacji zobowiązania lub w kolejnym roku jeżeli doszło do zmian – **w przypadku wszystkich interwencji z wyjątkiem interwencji 6,**

do dnia 10 października danego roku:

- ✓ potwierdzenie przesłania kopii dokumentacji przyrodniczej do ITP (do dnia 30 września kopia dokumentacji przyrodniczej ma być przekazana do ITP) – w pierwszym roku realizacji zobowiązania w zakresie **interwencji 1 i 2 roku,**

Dokumenty składane w trakcie postępowania:

do dnia 31 października danego roku:

- ✓ świadectwo oceny laboratoryjnej materiału siewnego odmian regionalnych, amatorskich oraz marginalnych lub informację o wynikach badania materiału siewnego uzyskanego z uprawianych roślin lub oświadczenie o posiadaniu plantacji nasiennej rośliny dwuletniej lub byliny – **w przypadku wariantu 5.2.**

Interwencje rolno-środowiskowo-klimatyczne

Możliwość przejęcia zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego przez:

- ✓ spadkobiercę,
- ✓ następcę prawnego,
- ✓ nowego posiadacza gruntu lub stada!!

i ubiegania się o przyznanie pierwszych i kolejnych płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych.

W przypadku przeniesienia posiadania gruntów lub stada objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym - nowy właściciel może przejąć i kontynuować to zobowiązanie lub zobowiązanie to **może wygasnąć**.

Przeniesienie posiadania gruntów lub stada bez przejęcia zobowiązania nie skutkuje koniecznością zwracania przez poprzedniego właściciela tych gruntów lub stada otrzymanych płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych.

Interwencje rolno-środowiskowo-klimatyczne

W przypadku **przejęcia zobowiązania** przez nowego posiadacza w wyniku umowy sprzedaży, dzierżawy lub innej umowy, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna przysługuje jeżeli:

- ✓ nowy posiadacz objął w posiadanie stado objęte wnioskiem o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych,
- ✓ **przeniesienie posiadania gruntów zostało dokonane** nie później niż **do dnia 31 maja** roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych,
- ✓ nowy posiadacz gruntów **złożył wniosek** o wstąpienie do toczącego się postępowania **do dnia 30 czerwca** roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych.

Obowiązuje zasada, płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne otrzymuje ten, kto był posiadaczem gruntów **na dzień 31 maja danego roku!**

System kar:

- 1) kary za przedeklarowanie powierzchni lub zwierząt;
- 2) kary za stwierdzone uchybienia w przestrzeganiu wymogów nakładane na płatności w roku stwierdzenia uchybień – zmniejszenia płatności w danym roku,
- 3) kary za stwierdzone uchybienia w przestrzeganiu wymogów nakładane na płatności otrzymane w latach poprzednich (stosowane w odniesieniu do wybranych wymogów) – dotychczasowe sankcje wsteczne,
- 4) kary za ponowne stwierdzenie danego uchybienia w latach kolejnych – powtarzalność,
- 5) kary za nierealizowanie zobowiązania lub zmniejszenie powierzchni zobowiązania nakładane na płatności otrzymane w latach poprzednich – zwrot płatności.

UNOWOCZEŚNIAMY
rolnictwo i obszary wiejskie

Agencja Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

Dziękuję za uwagę!